

Klass: *Marchantiopsida*, **Ordning:** *Jungermanniales*, **Familj:** *Jungermanniaceae*, **Släkte:** *Anastrophyllum* (trappmossor), **Art:** *Anastrophyllum hellerianum* - vedtrappmossa (Nees ex Lindenb.) R.M.Schust. **Synonymer:** *Crossocalyx hellerianus* (Nees ex Lindenb.) Meyl., *Jungermannia helleriana* Nees ex Lindenb.

Kännetecken

Vedtrappmossa är en liten, upp till 1 cm hög, bladlevermossa som lätt känns igen på sina upprätta groddkornsbärande skott med små, tätt tilltryckta blad och vinröda groddkorn i skottspetsen. Den har, till skillnad från övriga arter med liknande upprätta skott, tvåflikiga blad vilka ofta är rännformiga. Skott utan groddkorn kryper däremot på underlaget och är därför svårare att artbestämma, men bladens celler är karaktäristiskt tjockväggiga.

Utbredning och status

Arten är funnen spridd i hela landet på 200-300 lokaler. Den är sällsynt i de sydligaste delarna, medan den är något vanligare i mellersta och norra delarna av landet. Knappt hälften av fynden är gjorda sedan 1970. I Norge och Finland förekommer vedtrappmossa relativt sparsamt. I Danmark är den endast funnen på Bornholm. Den är en cirkumboreal, till största delen kontinental art, som förekommer i hela taigaområdet från Skandinavien ned till Centraleuropa och österut till Japan samt i ett motsvarande bälte i Nordamerika. Arten är rödlistad även i flera andra länder i Europa.

Ekologi

Vedtrappmossa växer på murken ved som börjat spricka upp men inte blivit för mjuk. Den föredrar lågor av framför allt gran och tall, men kan även hittas på t.ex. asp, gärna av grövre dimensioner där omgivande markvegetationen tar längre tid på sig att vandra in. Den hittas tillsammans med arter som liten hornflikmossa *Lophozia ascendens* och i södra Sverige grön sköldmossa *Buxbaumia viridis*. Arten förekommer rikligast i gamla väl slutna skogar med god tillgång på död ved. De substrat som mossan föredrar är relativt kortlivade och därför är det viktigt att det finns en kontinuerlig tillgång på dessa till vilka den kan sprida sig. Spridningen av arten sker dels med de rikligt producerade groddkornen, dels med sporer som dock inte bildas så ofta.

Hot

Skogsavverkning och bristen på grov död ved i skogen är de allvarligaste hoten mot arten.

Åtgärder

Grov död ved bör lämnas kvar vid och runt om artens växtplatser. Lokaler med slutna granskog, tillräckligt stora för att säkerställa ett kontinuerligt tillskott på grova lågor, bör undantagas från rationell skogsskötsel.

Övrigt

Utländska namn - NO: Pusledraugmose, FI: Kantoraippasammal, GB: Heller's Notchwort.

Naturvård

Konventioner: Typisk art i 9010 Taiga (Alpin region (ALP) och Boreal region (BOR) och Kontinental region (CON)), Skogsstyrelsens signalart

Litteratur

- Damsholt, K. 2002. Illustrated flora of Nordic liverworts and hornworts. -- Nordic Bryological Society, Copenhagen and Lund
- Frisvoll, A. A. & Blom, H. 1993. Trua moser i Norge med Svalbard; raud liste. *NINA Utredning* 42: 1-55.
- Ludwig, G., Düll, R., Philippi, G., Ahrens, M., Caspari, S., Koperski, M., Lütt, S., Schulz, F. & Schwab, G. 1996. Rote Liste der Moose (Anthocerophyta et Bryophyta) Deutschlands. *Schr.-R. f. Vegetationskde.* 28: 189-306. BfN, Bonn-Bad Godesberg 1996.
- Schuster, M.R. 1969. *The Hepaticae and Anthocerotae of North America* II. New York & London.
- Szweykowski, J. 1962-71. *Atlas of geographical distribution of sporeplants in Poland. Ser. 4.* Liverworts (Hepaticae) 1-7. Poznań.
- Söderström, L. 1983. Hotade och sällsynta mossarter i norrländska granskogar. *Svensk Bot. Tidskr.* 77: 4-12.

Författare

Lars Söderström 1984. Rev. Henrik Weibull 1997. Uppdaterad 2010. © ArtDatabanken, SLU 2010.